

KARYS

Eina sykį | savaitę.

Kaina: 3 mėn. 10 auks.,
6 mėn. 20 auks., 12 mėn.
35 auks. Atskiri numeriai
— 80 skatikų. —

Adresas: Krašto Apsau-
gos Ministerija. «Kario»
— Redakcija. —

Nr. 8 (92)

Kaunas, 1921 m., vasario mėn. 24 diena.

III metai.

Mūsų nepriklausomybės iškilmių dieną - Latviai pripažino Lietuvą de jure.

Pasveikinimas.

Vasario 16 d. mūsų vyriausias kariuomenės va-
das gavo iš Latvių tokį pasveikinimą:

Latvių armijos vardu siunčiu brolių lietuvių armi-
jai ir Tamstai Lietuvos nepriklausomybės trejų metų
sukaktuvėms, geriausių mūsų linkėjimų, kad pasisektų
Tamstoms pasiekti visišką nepriklausomybę greičiau-
sioje ateityje.

Vyriausias latvių armijos vadas
Generolas Balodis.

Jai tai Vyriausiam Latvių Karuomenės Karo Va-
dai atsakyta taip:

Reikšdamas gilios padėkos žodį už išreikštus Lie-
tuvos Armijai 3-jų metų Nepriklausomybės šventės
dienoje sveikinimus, linkiu, kad, giminingos latvių-lie-
tuvų Tautos suėję į artimesnius ryšius ir ateityje
drauge kovotų už savo Nepriklausomybę ir laisvę.

Krašto Apsaugos Ministeris ir
Vyriausias Kariuomenės Vadas
Pulkininkas-Leitenantas Žukas.

LATVIAI

*„Leetava ir tik pat stingri
noorganiseta patstāviga valsts,
ka pārijas Baltijas valstis...“*

*„novēlesim leetaveešu tautai
jau tuvākā nākotnē sagaidīt vi-
nas galīgo atsišanu no visam
leelam un masam valstīm...“*

Latvijas Kareivis 21 m. 16-II.

Lietuvos nepriklausomybės šventėį š. m. vasario
16 d. broliai latviai parodė mums ypatingo jausmo,
brangios užuojautos, teisingo įvertinimo: pirmieji pri-
pažino mus de jure, atsiuntė Steigiamojo Seimo dele-

*) „Lietuva taip pat tvirtai suorganizuota ir patvari valsty-
bė, kaip ir kitos Pabaltijūrio valstybės...“

„linkėsime lietuvių tautai artimiausioj ateity susilaukti galū-
tino pripažinimo nuo visų didelių ir mažų valstybių.“

A. T. A.

Slivinskis Bronius.

1921 m. Vasario 14 d. mirė netikėta mirtimi, Art-
ilerijos Brigados 2-os Gaubicų baterijos kareivis, žvaig-
gas, Slivinskis Bronius.

Tebūna Tau lengva gimtoji žemelė.

Nuliūdę pasiliko baterijos kariai.

14.II.21.

2-ra Gaub. bat.

gaciją dalyvauti mūsų brangioj, kilnioj šventėj, o savo
Tėvynėj visoj spaudoj tą dieną mums lig imną audė.

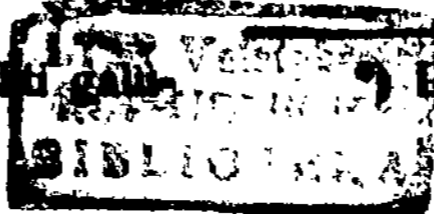
Broliai suprato mus: su didele širdgėla kelia mūsų
praities ir dabarties kančias, nušviečia mūsų erškėtą
kelia į nepriklausomybę, skausmingai gailisi, kad di-
džiosios valstybės dar neįkainavo mūsų, ir vieno, tik
vieno linki: artimiausioj ateity susilaukti galutinio pri-
pažinimo ir laimingai nepriklausomai gyventi. Obalsis
„Lai gyvuoja Lietuva“ garsingai suskambėjo
Latvių žemėj; jis skamba dabar ir, reikia giliai tikėti,
skambės, kol mūsų žemės paviršius nepakitės.

Ši mūsų nepriklausomybės šventė buvo kilni,
džiaugsminga ir kartu graudinga: trejus metus ištesė-
jom, beliedami kraują, besikaudami su nelygiais prie-
šais dėl savo tautos laisvės, nepriklausomybės, bet
juodi varnai dar tebesuka sau lizdą mūsų Vilniuj, mū-
sų tėvų žemėj, ir dėl to didžiosios valstybės dar mus
nepripažįsta!

Laikas bėga. Mes stiprejam, mūsų viltis auga.
Mes—gyva tauta, mes—valstybė, lygi kitoms valsty-
bėms. Todėl mes, Lietuvos kariai, atšventę nepriklau-
somybės šventę, dar stipriau imamės ginklų savo bran-
giai Lietuvai ginti ir keliam broliams latviams, kurie
pirmieji mus suprato, mus pripažino, obalsį:

Lai dzivo neatkariba Latvija!*)

Kap. J. Laurinaitis.

*) Lai gyvuoja nepriklausoma Latvija!

J. L.

Vasario 16 d. iškilmės.

Šviečia skąisti saulė. Gatvėmis vis viena kryptimi eina minios žmonių. Eina pas Rotušę. Kur tai toli girdėti karo orkestras. Viena po kitos eina organizacijos, mokyklos, fabrikos ir profesinės sąjungos. Margais taškais ant minios galvų skrenda veliavų eilės. Aikštėje mokančių tvarkytojų vedama kiekviena organizacija užima savo iš anksto paskirtą vietą.

Štai suprasdami atliekamą pareigą, su veliavomis ir sargyba stipriai mušdami kojomis praeina šauliai. Veidai rimti ir drauge linksmi. Paskui juos eina Šv. Zitos draugija. Toliau mokyklos. Vaikai stengdamies rodytis kariais nori eiti į koją, bet tai jiems per sunku. Kai norisi žaisti, juoktis ir klykti iš džiaugsmo dėl šviesos, kai sieloje tiek jausmo, kad, rodosi, jis netilpsta mažoje širdelėje, kur čia galvoti apie žingsnį.

Štai viskas nutilo. Aikštėje pasigirdo skambūs imno garsai. Sumargėjo ore nuimamos kepurės ir pasigirdo „Valiol“ per kurį nebuvo girdėti nei orkestro.

Toliauėjo kalbos apie taip mums visiems brangią vasario 16 d., apie tą didelę atmainą, kuri įvyko mūsų mylimos tėvynės kultūros plėtotėje, ir vėl džiaugsmo ir pasitenkinimo šauksmai pripildė viešąją Aikštę.

Muzikai griežiant minia ir organizacijos aplėdžia aikštę ir vyksta į Žaliąjį kalną, kur prasideda kariuomenės paroda. A. R.

Vasario 16 d. kariuomenės paroda.

Jau 10 valandą ant Žaliojo kalno, pradėjo rinktis minia; kariuomenė buvo jau čia. Nors diena buvo šalta, bet žmonių buvo gana, visi trypė, vaikščiojo, kad sušilus, bet niekas nemanė pabėgti ir kantriai laukė parodos. Paroda prasidėjo 12 valandą, atvažiavus valstybės prezidentui. Kariuomenė praėjo iškilmingu maršu pro prezidentą: pirmoje vietojeėjo Karo Mokykla, paskui ją kitos pėstininkų dalys, toliau važiavo artilerija, pagaliau raiteliai. Einant grie-

žė orkestrai, kurių buvo net keli. O viršuje laktojo orlaiviai mėtydami įvairių spalvų atšaukimus. Toliau šaudė artilerija. Kadangi diena buvo graži, tai išlėkė aukštyn šoviniai, buvo gerai matyti, kaip dideli juodi kamuoliai, kurje kiek pasiraite aukštumoje plyšo su didžiausiu trenksmu.

Paroda padarė labai malonaus įspūdžio: daug kas, žiūrėdamas į ją, tur būti pamanė: „taip, su tokia kariuomene mums priešai nebalsūs, kad tik jos būtų daugiau“.

Steiglamasis Seimas.

Vasario 16 d. St. Seimas padarė iškilmingą posėdį. Dalyvavo Ministerių Kabinetas, visų valstybių atstovai, latvių St. Seimo specialė delegacija ir daug visuomenės darbuotojų.

Seimo Pirmininkas savo kalboje nušviečia Tautos Šventės svarbumą ir pabrėžia tas sunkias aplinkybes, kuriomis reikėjo veikti per tuos trejus metus siekiant Nepriklausomybės. Toji šventė reikėtų švęsti Vilniuje. Nežiūrint rusų visokių varžymų, lietuvių Tauta mokėjo išlaikyti savo prigimtąją kalbą, kultūrą ir ištikus pirmą progai griebėsi kovoti dėl nepriklausomybės. Mūsų narsioji kariuomenė, gindama Lietuvą nuo įvairių priešų, leido šaliai išrinkti St. Seimą — šalies šeiminką. Tikrai kariuomenės dėka mes galime ramiai ginti šalies reikalus ir iškilmingai jau trečiu kartu švęsti Nepriklausomybės šventę.

Daug tėvynės sūnų, kovodami dėl laisvės padėjo galvą ant tėvynės aukuro. Pagerbti žuvusius karžygius, Pirmininkas siūlo atsistojimu (visi atsistoja). Toliau pirmininkas kalba dėl atidėjimo pripažinimo de jure ir pabrėžia, kad tas faktas turi įvykti artimiausioje ateityje. Praneša, kad ką tik gauta iš latvių tautos pripažinimas mūsų de jure. Latvių atstovams daromos ovacijos.

Pabaigus Pirmininkui kalbą Seimo nariai dainuoja du kartu Lietuvos imną. Po to sekretoris praneša gautus pasveikinimus.

J. Melys.

Lenkų vaišėse.

(7 Nr. tęsinys).

Lenkų viršila suprato, jog ji Kalpokas apgavo. Užsidegė, prišoko prie jo kumščiu grasydamas ir keikdamas:

— Kad tave velniai paimtų. Aš tau liepiu pasakoti apie vokiečius, o ne apie kokias ten kaulų rinkėjas, tu šunvaiki...

— Aš gi tamstai sakau, kad ir ji vokiečių, ir jos brolis vokiečių, kuris man pasiuvo tas galifė, nagi žiūrėkit, kad netikit,—tarė Kalpokas žiūrėdamas į lenko kumštį.

— Aš tau parodysiu, šunvaiki, — krikė lenkų viršila, jog stiklai dardėjo, aš tau liepiu pasakoti apie vokiečių kariuomenę Lietuvoje... o tu pripasakojai apie visokias kaulų rinkėjas ir siuvėjus... Sakyk, ar yra vokiečių kariuomenės Lietuvoje?...

— Vokiečių kariuomenės, — padarė nustebusią miną Kalpokas, vos laikydamas, kad neprapliupti juokais, — vokiečių kariuomenės. Senai jau nebematom. Buvo, tiesa, ilgą laiką, bet jie visi išsikraustė. O kurie ir nenorėjo kraustyti, tai mes pernai iškrau-

stėm. O kad jiems davėm pipirų ties Radviliškiu, ta davėm. Netikėsit, kad...

— Aš tau duosiu pipirų! — krikė nesavo balsu lenkų viršila, lakstydamas po gryčių ir grasydamas Kalpokui kumščiu, — atrado naujieną, pasakoja apie kokias ten kaulų rinkėjas. Aš tau išrankiosiu kaulus... — įniršęs prišoko prie puskarininkio, rašiusio Kalpoko parodymus, — ar parašei apie kaulų rinkėją, parašei?...

— Pa-pa-parašiau, — atsakė puskarininkis.

— Aš tau parašysiu ant snukio, — prišoko prie puskarininkio. — Išbraukti, visa išbraukti, — ir pats pagriebęs paišiuoką iš puskarininkio rankų taip braukė, jog ir popieris perplyšo ir paišelis nulūžo.

— Laukan, — suriko jis į Kalpoką. — Nuvesti jį smirdančion kūten, — liepė jis puskarininkui, — tegu pašala ir prisimena kaulų rinkėją.

Tas pridėjęs prie matiko ranką skubiai pasakė: — Klausau!

— Klausykite, — tarė Kalpokas, jūs atiduokit man pinigus ir laikrodį, tai aš išeisiu.

— Kol — suriko viršila, — pinigų? Šia tau kaulų rinkėjos knygutė ir ir džiaugkis. Marš laukan! — ir sutrepsėjo kojomis.

Kalpokus pamatė, jog daugiau plepėti negalima ir pamanė, — prapulk, kas mano neprapuolė, — bet

64 posėdis vasario 18 d.

Posėdį atidaro Pirmininkas Stulginskis. Sekretoris praneša gautus iš įvairių vietų pasveikinimus ir įėjusius iš Ministerių Kabineto projektus. Pirmuoju dienotvarkės punktu eina priverstino valstybinio nuoginės trobėsių draudimo įstatymo sumanymas (III skaitymu). Referentas Mieleška pareiškia, kad įstatymas dar negražintos iš Teisių komisijos ir prašo komisijos tuojau jį peržiūrėti, kad kitame posėdyje galima būtų jį svarstyti pirmuoju dienotvarkės punktu.

Antruoju dienotvarkės punktu eina: apskričių sienų ir jų centrų įstatymo sumanymas (I skaitymu). Referuoja Jočys. Daug ginčų sukėlė senai jau ginčijama Biržų—Pasvalio apskritis, kur būtent turėtų būti galutinai centras: Biržuose ar Pasvaly. Po ginčų įstatymo sumanymas I skaitymu priimtas.

Priimtas visais trimis skaitymais Baudžiamo Statuto pakeitimo įstatymas ir atiduotas redakcijos komisijai.

Pirmuoju skaitymu priimti įstatymai: įstatymas dėl pardavimo Šančiuose 1 hektaro 1303 kv. m. valstybinės žemės ir šiaudų fabrikos.

Savivaldybių rinkimo įstatymo sumanymas sukėlė daug ginčų dėl priverstino dalyvavimo rinkimuose. Priverstinis dalyvavimas atmestas. Įstatymas II skaitymu priimtas. Dėl vėlybo laiko baigiamas posėdis neišsprendus kitų dienotvarkės punktų. V. Š.

Mūsų karo muzėjus.

Šiomet mūsų tautinės šventės dienoje (vasario 16 d.) Kaune tapo atidengtas trumpu laiku suorganizuotas karo muzėjus. Atidengimo iškilmė buvo paskirta 15 val., bet jau gerai prieš 15 val. Elektros stoties aikštėje (ten, šalia stoties ir muzėjau rūmas) atvyko Karo Mieliejos mokykla, muzėjaus rengėjai, visokių įstaigų ir organizacijų atstovai, taipgi svetimų valstybių (estų, italų, prancūzų, anglų, amerikiečių, rusų ir k.) atstovai. Kiek vėliau atvyko viešinti dabar Kaune Latvių Steigiamojo Seimo delegacija.

Belaukdami mūsų Valstybės Prezidento atvykstant, svečiai domėjosi stovinčiomis prie muzėjaus durų dviem, paimtom iš lenkų, patrankom su lenkiškais parašais „Vandzia“ ir t.t. Daug juoko susirinkusieji turėjo iš kupranugario, kurį vienas mūsų pulko atsiuntė. Tą kupranugarį minimas pulkas savo laiku buvo atėmęs iš bolševikų.

Galop, apie 3^{1/2}v. atvyko prezidentas, sutiktas Armijos Vado generolo Žukausko pareiškimu. Visi suėjo į muzėjaus vidų, kame kunigas Maculevičius (tas patė — mūsų dainius Maironis) atliko muzėjaus pašventimo apeigą, su turiningu, pritaikintu apeigai ir įstaigai, trumpu pamokslu. Po pamokslo visi išsiskirstė žiūrėti eksponatų.

Pradžiai, tokiu trumpu laiku suorganizuotas, muzėjus daro labai gero įspūdžio. Čia paveikslais, diagramomis, aeroplanų, patrankomis, šautuvais, manekonais ir t.t. atvaizdintas mūsų Tėvynės kelias prie nepriklausomo gyvenimo. Kol kas dėl laiko trūkumo mažiausiai teatvaizduotas ilgiausias laikotarpis — mūsų dvasinės, kultūrinės kovos dėl to paties tikslo periodas. Tas periodas iš programos turėtų užimti muzėjaus įžanginį skyrių. Daug turtingesni kiti skyriai, turintieji uždavinį atvaizduoti pastarąją ginkluotą nepriklausomybės iškovojo periodą. Bet čia, žinoma, yra ir daug daugiau muzėjinės medžiagos. Iš atskirų dalių skyrių matyte matosi vienur pasišventusios, atsidėjusios, mylinčios rankos ir galvos darbas, kitur — taip sau, darbas, kad tik įsakymą išpildžius.

Bet vistik bendras įspūdis malonus, kiekvieno, mylinčio tėviškę, širdį graudinaš ir vienkart džiuginaš. Graudinaš, nes juk mes, nūnai laisvoje Tėvynėje gyvendami, tą laisvę gavome ne veltui. Didžiausių brangenybių už tai mes turėjome išsižadėti, butent: daugielio mūsų tautiečių gyvybės. Jaunų stiprių, talentingų, o gal ir genijingų galvų nemažas skaičius tapo už tai suguldytas. Matome tame pačiame muzėjuje jų pavardes stambiomis raidėmis ant balto, juodomis apvadžionėmis padabinto, popieriaus. Po visą muzėjų išmėtyta jų atvaizdai. Karo sanitarijos skyriuše matome kokių kančių ne vienas mūsų kovotojų turi pakelti. Tą graudų įspūdį papildo atvykusieji (kiti net iš tolo) į muzėjaus atidengimo iškilmę inval-

dar norėjo kažką sakyti, kaip palydovai jį išstūmė pro duris ir išėjo puskarininkas.

— Kaip tai, — užprotestavo Kalpokas. — Mane stumdyti? Ar nežinote, kad aš viršila? Tai tokia jūsų kariuomenės išgirtoji drausmė! — kreipėsis jis į lydėjusį jį puskarininkį.

— Tylėk, tylėk, — sudraudė jį puskarininkis, — džiaugkis, kad šiuo syk sveiką kailį išnešei!

— Ka, ir tu taip kalbėsi? — užsipuolė jis ant puskarininkio. — Kas tu toks? Jaunesnysis puskarininkis? Ar tu nežinai, kad aš viršila?

— Gerai, gerai Užteks kalbėti. Eisim — teatsakė puskarininkis. Kalpokas vis ėjo nepatenkintas, bambėdamas.

Mato Kalpokas, jog čia vis vien blėguoju nepėš. Sako geruoju:

— Kur jūs dabar mane dėsit?

— Pamatysim, — trumpai atsakė puskarininkis.

— Bet atsiminkit, kad aš iš pat ryto burnoj nė kruopelės. Jau valgyti, žiūrėkit, kad atneštumėti!

— Galėsi sau mėšlo priėsti, kiek norėsi — atsakė trumpai puskarininkis. — Eik, ko sustojai.

— Ot tai šunys nevaišingi, — mano Kalpokas eidamas. — Bet aš ilgai pas jus negyvensiu.

Atvedė Kalpoką prie kūtės, įstūmė ir užrakino.

— Tfuš — spiaudėsi, Kalpokas, patekęs tamsoje, tfu Sugraibė degtukus ir uždegė. Apžiūrėjo visur. Buvę paprasta kūtė mažžemio ūkininko, buvo matyti dar nesena pilna gyvulių, nes biškį šilta, bet matyti lenkų „atėmimo komitetų“ išvalyta.

Prie durų matyti pastatė sargybinį. Buvę jau vakaras. Kalpokas pavaikštinėjo, pavaikštinėjo ir pradėjo belstis į duris. Netrukus atrakino duris ir įėjo keletas lenkų, sykiu su vertėju, raminti Kalpoką buožėmis.

— Ei jūs ten, — suriko Kalpokas. — Man nepatinka toks viešbutis. Negalėjote mane patalpinti geresniame bute. Aš nenoriu čia būti.

— Tylėk, — suriko ant jo vertėjas kareivis — dėl klopų viršilos geras ir toks butas, kokį duodame.

— Aš visai ne blakių viršila, — suriko Kalpokas, — aš esu lietuvių kuopos viršila; kurių kulų nekartą ragavote ir dar paragausite.

Bet lenkai nė kalbėti nenorėjo. Išėjo ir vėl užrakino. Reikia gi sutikti ir su tuo. Kalpokas atgule ant mėšlo. — Kažin ką ten lenkai valgo — manė sau, gal susimylės ir man atneš.. Reiktų pabandyti.

Laikas bėgo. Apie vakarienę nė čiukšt. Persimai nė prie durų ir sargybiniai. Tik po kaikurio laiko įėjo vėl puskarininkis.

Kalpokas apsidžiaugė.

dei. Štai čia jų visa eilė. Vieni be kojų, kiti be rankų, tretį vėl be akių ir t. t. Likimas, kad ir paliko jiems gyvybę, bet atėmė brangiausį žmogui šiame pasaulyje turtą—sveikatą. Tai gyvas ženklas, gyvas simbolis tos tautiečių minios, kuri, veikliai dirbdama tautiniams idealams pasiekti, nustojo savo asmeninės laimės. Nors gal Tėvynės palaimos žvaigždė jiems tą jų asmeninę laimę perdėm atstodavo. „Nėra didesnės meilės pasaulyje, kaip padėti savo gyvybę už savo artimus“. Tai gerai pajautė visi muzėjaus atidengimo šikilmėn apsilankę svečiai ir broliai — invalidai buvo didele pagarba sutikti. Visiems jiems tapo išduoti nauji rūbai; paskui gi juos visus Valstybės Prezidentas už narsų Tėvynės gynimą Vyties Kryžiumi su kalavijais apdaliavo.

— y s.

Muzėjul.

Petrapiilio Ermitage «neiškirstytų daiktų» skyriuje tarp buvusioje Carskoje Selo arsenalo kolekcijos dalykų, esančios Ermitaže, yra buvusiojo arsenalo katalogo Nr. 13 (106) „Lietuvių standartas iš raudono šilko“.

Šaltinis: Grigorovičiaus straipsnis, Znamiona, standartų i puški b. Carskoselskavo Arsenala „Vojennyj Sbornik“ 1905 m. Nr. 12.

Majoras Ružancovas.

M. Možulskaja.

Vilniuje ir jo apylinkėse.

(7 Nr. tęsinys).

I Trakų miestą, kuris taip pat turi savo istorinius griuvėsius, nurodoma ilgas, varsto atstumo požemio tunelis, einas nuo buvusios apatinės pilies, kuri kadaise stovėjo vienu tiesumu su šv. Jono bažnyčia (Didžioje gatvėje, joje esą slapti jezuitų urvai, kuriuose jie slėpdavę savo turtus ir t. t.).

Vilniaus apylinkėse yra daug vietų, apie kurias yra daug visokių padavimų iš Lietuvos senovės.

— A, gal permainsi man būta? Ir vakarienes atneši? — klausė jo. Puskarininkis buvo kiek įgėres atrasto samagono, todėl jau nebuvo toks rūstus ir priėjęs prie Kalpoko paplojo petį ir tarė:

— Klausyk lietuvių viršila, kam jums kariauti su mumis? Juk lietuvis ir lenkas tai bracie. Jedna viara, jeden kosciol. Unija, dobžel

Kalpokas lietuviškai pramarmėjo:

— Prapulka tu su savo unija. — Bet balsu pasakė: — Gal ir dobžai būtų, tiktai žinai, man čia šalta, valgyti noriu. Ar žinai ką? Nuvesk mane kur trobon!...

— Dobže, litvin. Bet jūs duokit man ricierišką žodį, jog nebėgsit...

— Che, niekai tamsta. Aš duoti, tai duosiu, bet kada bet tik bus galima, tai bėgsiu.

Lenkas pastripuliavo, išplėtė akis, norėjo būti rūstus, bet neišėjo, tai tarė:

— Ką daryti, lietuvių viršila. Priseis tada ir čia praleisti naktelę ir be vakarienes. — Chel — ir pradėjo žiūrėti sienas ir pamatus. Apžiūrėjęs išėjo pro duris stripuliavodamas ir dainuodamas: „Ješče Polska ne zginiela“. Kalpokas norėjo sykiu išeiti, bet sargbinis užstojo ir uždarė ties jo nosimi duris. Reikėjo pasilikti.

Taip, pavyzdžiui, tarp Vilniaus ir Vileikos galima pamatyti vieną kalną, taip gi Pilekalnių vadinamą.

Jis pradeda eiti aukštyn nuo Vileikos geležinkelio stoties žemėje, kuri priklauso vietos bepročių ligoninei.

Jo kriaušiai apaugę mišku, o viršūnės viduryje išsikišę kažin kokie užmiršti griuvėsiai, puskamuolio pavidale, nei tai stabmeldžių, nei tai krikščionių bažnyčios bokšto su skylė.

Vietos mokyklos mokiniai, buvusieji ant šio kalno, pasakoja: „jei į tą skylę mesti akmenį, tai pradžioje jis ilgai šokinėja, turbūt ilgų kopėčių stipiniais, o vėliau skambiai kur tai krinta, tarytum į akmens grindis.“

Kaikurie iš gyventojų tiki, kad čia „užkeiktoji vieta“, ir naktimis vaidinasi.

Jie sako, kad tam tikromis dienomis pridėjus ausį prie šios skylės, — kur tai giliai apačioje girdėti kunigo balsas ir psalmių giedojimas.

Su vienu žmogumi esąs atsitikęs toks dalykas: — jis norėdamas pataisyti savo suirusį kakalį, atėjęs į griuvėsius, paėmęs keletą plytų ir jomis pataisęs kakalį; paskui kas naktį girdėjęs kokių tai vienuolių šauksmą, reikalaujančių gražinti plytas vieton, o jei ne, tai tuojau mirtį paregėsiąs.

Taip kas naktį pasikartodavę jam, kol jis sunesęs plytas į kalną.

Taip ir žūsta tokiu būdu daug senovės paminklų.

Kaip žinoma, be galo daug sienų, kurios matė savyje valdytojus ir užtarytojus — išdraskyta; kiek senovės plytų, kurių „nei kirvis neįkerta“ nuėjo kaka-liams ir gyvulių tvartų pamatams...

Vilniuje, Trakų g-vėje, pirmosios gimnazijos kieme, vėliau Bokšto gatvėje buvo žymesnių žemės įgrūvimų, bet vėl juos užkasė ir užmiršo.

Susidomėjimo nebuvo ir kai netikėtai buvo atrastos geležinės durys karalienės Bonos pilies griuvėsių rūsiuose netoli Kauno.

Kaip kauniečiai nupasakoja, šias duris pasiskubino vėl greičiau užkasti žemėmis, turbūt, kad išvengus nelaimingų atsitikimų su gyventojais bei rūpesniu su mokslininkais, kurie norėtų tenai jeiti ir reikalauti atskiros griuvėsiams apsaugos.

Kalpokas atgulė ant mėšlų krūvos. Bet lenkiškieji gyviai iš pamainytojo šinelio pradėjo jį graužti, tai Kalpokas numetęs šį, pradėjo daryti gimnastiką—sušilti.

Ir atėjo jam į galvą mintis:

— Bėk, bėk, jei dabar nepabėgsi, tai bus per vėlu.

Pradėjo patylomis žiūrėti į sienas ir pamatus.

— Kur mūsų pirmutinės užtvoros?

— Girdėjau iš viršilos, jog už Karavilų

Tyla.

— Kažin ką padarys su tuo lietuviu?

— Turbūt sušaudys.

— Kažin kokį jis laipsnį turi?

— Apsimetė viršila, bet iš kalbos yra koks pulkininkas. Drašus toks, kimba mūsų viršilai į akis, nepatinka, kad jį kūtėje pasodino, reikalauja geresnio būto. Viršila sako, jog tai bus ne lietuvis. Jame nėra gyslose chamsko kraujo.

— Jis gerus rūbus turi, elk ir atimkl

— Nu, nu, nesakykl Puskarininkis įsakė neliesti. Jau vyresnybė pasiskyrstė tarp savęs. Kelnes paims pats ponas viršila. Jis pinigų daug atėmė, girdėjau, milioną ostais.

— Bron božel. Ką kalbi? Nori pasiginčyt su vyriausybe. Ar dar turi sveiką galvą...

Išdidūs Vytauto pilies griuvėsiai netoli Krevės miestelio taip pat palikti griauti vėjui bei lietai.

Be abejo tenai yra rūsiai. Tame ilgame ir paniurusiame laikotarpyje, kurio žmonėms tekdavo nuolatinėje būvio kovoje slėpti savo darbus ir gyvastį rūsijų gilumoje; nė vienos senovės tvirtovės nebuvo be slaptyjų landynių.

Apie jas daug yra Lietuvoje legendų. Rodosi nėra nei vieno miestelio, nei vienos gyvenamos vietos, kuri neturėtų savųjų padavimų. Vienas iš tokių žymesnių padavimų yra pas Vilniaus apskrities Giedraičių valsčiaus ūkininkus dėl lobio plėšikų užkasto žemėje, priklausančioje Karklynės dvarui.

Seneliai pasakoja, kad šioje vietoje darbavusis Kondrackio žmogžudžių gauja, kuri slėpusi užgrobtą turtą į rūsius. Rūsijų atsiradimo ir vietos niekas dabar negali nurodyti. Bet toje vietoje, kur užkastas šitas lobis, tam tikru laiku, naktinis pasirodęs ugnies stulpas, kuris kas kartą užgestas, jeigu žmogus sumanęs pasižymėti tą vietą, kurioje pasirodęs tas ugnies stulpas.

Seniau ir dabar rasdavosi daug norinčių surasti lobį, nes Kondrackis prieš jį pakarsiant pasakęs, kad tas, kuris surasiąs jo paslėptus turtus, būsiąs turtingas lig dešimtai kartai.

Jo gauja plėšdavusi turtingus ponus ir kunigus, liko išgaudyta išpiovus piarų kunigus, kurie kadaise gyveno mažame vienuolyne toje vietoje, kur dabar yra Šiaudžių viensėdis.

Apie viensėdį taip pat pasakojama, kad jame neramu. Paskalos, kad ten vaidinasi, sumažinę jo kainą ir jis už menkniekius einąs iš vieno rankų į kitas.

Vaidinasi ten taip: ore lakstą sunkūs daiktai, ratlankiai ir kiti daiktai iš tvarto patys einą į kambarį ir atgal, skambas sumuštas stiklas, girdysis bildesys, kas tai vaikščiojās ir vaičiojās.

Visa tai aišku, yra žmonių vaizduotės padaras, bet apie tai reiktų kartais ir pagalvoti.

Iš tolimųjų amžių savo padavimuose ji parneša žilosios senovės bei žuvusios civilizacijos atgarsius...

Ar galima žinoti, kiek būties pavyzdžių ir senovės etnografijos kolekcijų palaidota ten, kur paliko apie juos šie žmonių pasakojimai, iš kurių „juokiasi mokytį ponai“.

Todel liaudis nenorom pasakoja savo legendas tokiuose atvejuose pasitenkindama bendromis vietomis arba paprastais nutylėjimais, ir atvira tikrai su tais, kas tiki pasakojančių žodžiams ir stebuklų galimybei.

Tarp kita ko neseniai stovinčio ant Žaliojo ežero kranto 10 varstų atstumu nuo Vilniaus, dvaro savininkė pranešė vietos vyresnybei, kad ežero dugne 1812 m. praėjusių čia prancūzų buvo nuskandintas auksas ir ginklai.

Pranešimo pamatu buvo senųjų gyventojų ši dalyką mačiusių liūdymas.

Matęs daug istorijos atsitikimų, religijos kovų ir kruvinių sumišimų, Vilnius daug dar slepia savyje relikvijų ir senovės ir viduramžių užmirštųjų kapų.

Daug buvo rasta kaulų statant naujus namus. Čionai, neklystant galima pasakyti, kad retas namas po savim neturi kapų.

Prieš keliolika metų statant vienam valdžios namui pamatus, geriausioje miesto vietoje, darbininkai atrado ištisą eilę galvos kaukolių, gulinčių taisyklinga grandimi.

Iš pradžių manė, kad tai yra senovės buvusio čia pamato liekanos, bet darba tęsiant toliau, rado tokioje pat tvarkoje gulinčius taisyklingomis eilėmis be kaukolių griaučius, tur būti kada tai nubaustųjų žmonių.

Rengiamieji miesto kanalizacijos darbai be abejo iškels pasaulin nemaža archajologijos medžiagos bei brangių radinių turinčių istorijos ir etnografijos mokslo domesio. Bet jeigu prieš pradėsiąs darbą nebus įsteigta specialė komisija, turinti tikslo neduoti išvogti arba sugadinti rastąsias brengenybes ir daiktus, tai daugumai iš to, kas tikty muzėjams, paklius darbininkams, kurie nuo jų, žinia, ne praturtės...

Galima senovės, kuri praėjo nepastebėta, kaip galima užmirštųjų šešėlių, apie kuriuos paliko tik neaiškūs

— Aha. Taip, taip!

— Nėra teisybės pas mus, visai nėra.

— Tss, tss, puskarininkis einai!

— Ot tai tau, — mano Kalpokas, — dar meška miške, o jau kailį pardavė. Kad jūs nesulauktumėt, mielieji, dūsautit jūs dėl mano galifė.

Tyla.

Ir vėl pradėjo lenkai šnekėtis.

Kalpokas pro durų plyšį pažiūrėjęs pamatė, kad ties durimis kūrenasi ugnis ir aplink sėdėjo keletas kareivių su šautuvais. Atsisėdo prie plyšio ir neklausydamas, paėmęs užrašų knygutę ir esantį joje paišelį, pradėjo rašyti. Rašė, rašė, perskaitė, išplėšė lapelį. Paskui suvertė pailgą mėšlų krūvą, uždėjo raštelį ir uždengė šinelium. Paskui, apsižvalges ir pasiklausęs spruko pro plyšį, atvertęs mėšlą ir pasinėres iki juosmens srutose. Sunkiai ėjosi išlysti, bet vis dėlto išlindo ir skubiai išoko agrastų krūmuosna. Kaip tik pro šalį praėjo sargybinis. Palaukė kol šis užėjo už kampo ir tiek Kalpoką kas matė. Pustė jis kinkas... Iš kur nepabėga lietuvis, jei nori?

Įėjo pamaina sargybos kūtėn, pažvelgė į mėšlus apdengtus šinelium. Vienas sako:

— Kelnes numaukim, kas bus, tas bus.

— Nu, nu, nu! — sudraudė kitas. — Viršila įsakė neliešit!

Lenkas, atsidusęs, jog teisybės nėra pasaulyje, išėjo šnairuodamas į gulintį būk tai lietuvį.

O viršilos „štabe“ ką tik pabaigė siurbti samogoną.

— Tai kelnes man, — sako lenkų viršila.

— O frenčas man, — sako vyresnis puskarininkis.

— O batai man, — sako jaunesnysis.

Vidūnaktį, atvyko skubiai ryšio kareivis. Vos prikėlė viršilą. Samogonas mat veikė. Keikė viršila kareivį ir ko tik nenušovė.

— Ponas viršila — prašau pakietą!

Viršila sugriebė pakietą. Ten buvo įsakymas trumpas, bet smarkus. Viršila mirkčiodamas pradėjo skaityti.

— Tučtuojau pasitraukti į Rukštalius. Lietuviai užėina iš užpakalio. Ten laukti antpuolio...

Viršila išsiblaivė tuojau. O puskarininkiai dar greičiau. Jiems, jau kaip žemesniems, mažiau teko samogono.

— Surinkti būrį atsitraukti! — suriko jis.

— O ką daryti su lietuviais? — paklausė puskarininkis.

liaudies pasakojimai... Daug baisaus matė daugelio amžių Lietuvos senutė, bet dar ne visas savo „istorias“ ir baisenybes išpasakojo ji žmonėms...

Vertė J. Paežerietis.

Red. prierasas. Tas rašinėlis rašytas jau 1913 m., bet mums rodos bus įdomus ir dabar.

(Galas).

Kas tokie savanoriai.

Visi tai gerai žino, kad Lietuva susikūrė ir pirmus savo priešus apkūlė tik savanorių dėka, bet ne visi lygiai moka ir nori gerbti savanorio garbę.

Suprantama, savanorio garbė brangi tam, kuriam brangi ir Lietuvos laisvė ir Nepriklausomybė, to visa priešams, savanorio vardas atrodo baises ir neapkenčiamas. Negali apkęsti savanorio vardo tie, kurių mintys nuklydusios tarp Maskvos ir Varšuvos sienų; negali savanorio vardo apkęsti tie, kurių, mamučių sūneliai slapstosi pakrosnyje bei krūmuose—gyvena zuikio gyvenimu ir kaip zuikiui baises medžiotojas, taip mūsų dvikojams zuikeliams savanoriai, o jei kuris pakliūva kariuomenėn iš tokių, žinoma, sunku jam paslėpti savyje tą pyktį ir stengiasi už tą įžeisti savanorį bet kokiais savanoriui netinkamais žodžiais, o jų mamutės namie.

Dažnai savanoris gauni girdėti užmetimą: kad, girdi, savanoriais ėję visokie valkatos, dykaduoniai, nenorintieji dirbti, vengdami darbo, kad lengviau dyka pragyventi. Mums, savanoriams, šitokie užmetinėjimai suprantami, kadangi dažniausiai juos girdime iš pasiturinčių ūkininkų, kurių daugumai gera toji valdžia, kuri nevarys nuo krosnės jų sūnelių ir leis varyti bravorėlius. Jie tais žodžiais įžeidami savanorius lygiai nori pataikyti ir į darbininko jausmus, kadangi savanoriais ėjo daugiausia vargo žmonės, bežemiai, mažžemiai ir iš daugumos girdėjau: et, sako, neturėjo ko sprogti, savanoriais išėjo. Tais žodžiais lyg norėtų pasakyti: kad jūs neturėjote kur dėtis, išėjote už visus kariauti, tai kam gi verčiate mūsų sūnelius prie to, jei jiems namie perpilna visko.

Į tuos visus savanoriams užmetinėjimus, kurie eina iš lūpų ne Lietuvos Nepriklausomybės šalininkų, bet vėjo pučiamų žmonių, galime atsakyti, kad ėjome mes kariauti ne gyvenimo likimo verčiami, kuris negalėjo būti baisesnis už apkasus, bet mus vedė idėja, idėja nesuteršta pasaulio turtuose ir smaguriuose, bet išbandyta ir užgrūdinta varge ir darbe.

Nenuostabu, jei Lietuvos darbo žmonės sudarė pamatą Lietuvos kariuomenei ir, tokiu būdu, jos Nepriklausomybei ir dabar jos yra uoliausieji šalininkai, kadangi jie pamatę ir patyrę savo pečiais visas pasaulio svetimųjų naštas ir sunkenybes, pamatė, kad nuo to viso išsigelbėjimas tik jų pačių jėgose—savajame krašte. Jie padėjo tai kariuomenei pamatą, tikėdamiesi, kad ji ir jos saugoma valdžia turi išvesti jį į pilną laimėjimą; jis to tikisi ir turi būti neapvilts.

Daugiau savanorių nemanau čia gvildinti, juos gerai supras istorija ir mokės įvertinti, bet aš noriu tik trumpais žodžiais atsakyti į užmetimus jiems.

Pamenu dar pirmąją mūsų kovą Žaslių rajone 1919 m., kada ankstybą pavasarį mūsų grandinė ar iš 80 kareivių su vienu kuone supuvusiu kulkosvaidžiu pas kaima S... laikė tirštą, daugiau kaip 5 kartus gausingesnėmis pajėgomis puolančių rusų-bolševikų antpuolį. Man pavestajame būryje iš 17 kareivių ar 5 tik buvo kiek senesni kareiviai, daugiau visi kiti, ar trečią dieną atvykę ir pirmą kartą paėmę šautuvą į rankas. Prieš kovą paklausus jų, ar moka naudoti ginklą, gavau atsakymą: — esame savanoriai ir dar nors neišlavinti, bet syki parodžius, galėsime kariauti. Tas pasirodė tiesa. Syki parodžius, kaip naudoti šautuvą, retam reikėjo pakartoti antru bei trečiu kartu ir pareikalavus drąsiai nužengė į kautynes lyg seniausieji ir prityrę kareiviai, ko dabar tarp naujokų nepastebima.

Iki pusės kautynių visgi man buvo neramu, ar galima bus su jais ką veikti, nors tą neramumą slėpiau, bet nuo pusės kovos likau lyg tarp geležinės sienos, kadangi pasirodė visi kovai tikę ir atgal niekas nesidairė. Prieš mūsų apkasus, kur laikė puolančius rusus 80 mūsų kareivių, žuvo priešų apie 50 užmuštais ir apie 60 sužeistais, kuomet mūsų eilėse tik 4 sužeistais ir užmuštais, reiškia, šaltakraujis, idėjos pilnas, žinąs už ką ir kam kariauja, nors dar ir neiš-

— Ką daryti, ar nežinote ką daryti? Sušaudyti, ar vedžiosi su savim tokią padlą. Tik kelnes nuvilkt ir man pristatyti — suriko viršila.

— Klausau, — atsakė puskarininkis ir puolė pildyti įsakymą. Jam tai irgi buvo svarbu, nes smeigėsi prie Kalpoko batų.

— Nepamiršk ir mano frenčol — suriko kitas puskarininkis.

Puskarininkas, sugriebęs visą sargybą, į puolė kūtėn.

— Ei lietuviu snuki, kelk! Eisim į kitą butą, pas Abraomą... — ir spyrė koja į šinelį. Lietuvis nejudėjo. — Ar sušalai, psiak..., kelk! — ir nugriebė šinelį.

Po šinelio buvo vienas mėšlas ir... raštas.

Puskarininkis išplėtęs akis, tarytum netikėdamas savo akim, pačiupinėjo mėšlą ir... išbėgo skustis pas viršilą, kad tas nevidonas lietuvis pabėgo ir išsinešė ir savo kelnes, ir frenčą, ir batus...

Sargybiniai pažiūrėjo viens į kitą, pagalvojo, jog geruoju tai nepraeis ir iššoko lauk.

Nakties tylą toli pertraukė kulkosvaidis.

— Panove... — ištarė vienas, matyti sargybos viršininkas ir nedabaigė... Jų širdys pasakė:

— ...do liasu!

Ir... tiek juos kas bematė.

O viršila, nubraukęs seiles, ištryškusias jam per papną, kuriame jis matė gražią vokietaitę, kuri kaulus

renka ir jį bučiuoja, jau baigė vilktis, kaip išoko puskarininkis.

— Panie chorunžy, — tarė išokęs puskarininkis, — lietuvis pabėgo...

— K-a-a-aš? — suriko viršila nustebeš ir greit sumetęs, jóg galifė drauge pabėgo...

— T-a-a-aip! — atsakė traukdamasis puskarininkis. Jam irgi įgimtas jausmas sakė: do liasu, do liasu. — Ir šit laišką paliko!

Sugriebė viršila laišką. Ten gražiai lenkų kalba buvo parašyta:

Ponui X pulko N kuopos Viršilai.

Pranešu, kad aš esu labai nepatenkintas pono viršilos vaišėmis, nes:

1) butas man nepatinka. Kur tai kas matė, kad svečiams duotų tokį butą;

2) pavaišinate mane tik gražiom kalbelėm, nuo kurių kindziukas buvo tuščių tuščiausias;

3) lova niekam neverta, gal tik kiaulėms. O aš ne tos veislės. Gal Tamstos esate papratę bendrauti su jomis — aš ne.

4) pamainytas panskas šinelis netik buvo šaltas dėl daugelio skylių, bet ir priedai prie jo kesinosi ant mano kūno ir kraujo; aš nepaprates mylėti tokias meškas ir nemėgstu, kad mane kas išnaudotų;

5) visai nerandu reikalo keliauti pas Abraomą.

lavintas savanoris, į rankas pirmą kart paėmęs ginklą atmušė priešą su dideliais nuostoliais. Jei būtų savanoris atėjęs kariauti gyvenimo likimo verčiamas, bet ne idėjos, tų stebūklų nebūtų padaręs.

Praeitų metų laikotarpyje per vieną N... pulko štabą paliuosuotųjų kareivjų statistika parodo, kad iš paleistųjų 312 savanorių, mokančių rašyti pasirodė 231 kareivis, nemokančių 81; iš paleistųjų pašauktųjų kareivijų (jvairių sveik. patikr. kom. ir kt.) skaičiuje 250 kareivijų pasirodė, mokančių rašyti 151 kareivis, nemokančių 99. Iš šitų tikrų žinių, kur matome didesnį skaičių apšviestųjų savanoriuose, galime spręsti, kad savanoriais ėjo daugiau susipratę ir apsišvietę, bet ne valkatos, kaip kitų šmeižiama ir viską suvedus vienon, galime pasakyti, kad savanorius vedė stoti kovon dėl Nepriklausomybės ne jų likimas, kad ir sunkus tuokart buvo bežemių gyvenimas, bet jų susipratimas ir idėja, nors tokių tarpe įsimaišė keletas ir negeistinų gaivalų, dėl kurių savanorių šmeižti negalima, kaip negalima užsipulti ir ant visų ūkininkaičių, kad jie nėjo, nors jų ir daug mažesnis nuošimtis kaip bežemių ir mažžemių, ėjo ir dabar tebeina kariauti.

Remdamies Lietuvos kariuomenės pamatu—savanoriais galime drąsiai atsakyti Lietuvos Nepriklausomybės priešams—šmeižėjams, kad mūsų Nepriklausomybė nėra buržuazijos išmislas, bet ji sutverta pačių darbininkų, kurie jos ieškojo, negeistinų jėgų gaivalų įsibruko tik paskui, kurie juodina jos vardą ir tokių tikslas mums suprantamas. Negalima dar pasakyti koks, gyvenimo verčiamas gali būti pastatytas ant to pamato rūmas, bet pamatas aišku—darbo žmonių.

Ginklo draugas.

„Šančiuose, dienos įspūdžiai“.

Tai buvo vasario 16 d. Dar 8 valandą ryto išėjęs gatvėn gali žmogus pastebėti ką tai nepaprasta.

Visi, kas tik jaučiasi lietuvis esąs, kvėpuoja, kad ir šaltu žiemos oru, tačiau lengvai ir maloniai. Kas tai galėtų būti? Iš kur ta šviesi saulutė? Iš kur tie

nušvitę veidai? Iš kur tas džiaugsmas, ta laimė? Tik išgirdęs ankstybą, kur tai toli, toli melodingą dūdų orkestro maršą, atsiminiau: jog ši diena — tai diena, kuri savim atmena vergijos ir laisvės tarpą. Dar taip neseniai 1918 metų vasario 15 dieną lietuvis jautėsi vergijos geležiniais pančiais supančiotas, o jau 16 dieną jis pajuto brėkstančią blaivią saulutę padangę.

Tai štai kas daro, kad ir šaltą bet malonią dieną, tai ši vasario šešiolikta diena. Ji atmena, kad nuo tos dienos kiekvienas lietuvis, turėjęs prisirišimo prie Tėvynės, užsidėjo sau našta pareigų sakydamas: tol nenustosiu dirbęs, kol neiškovosime galutinai nepriklausomos Laisvos Lietuvos.

Taip jau ir kovojame ketvirti metai kas kartą daugiau ir daugiau atnešdami jos pamatui medžiagos.

Šią vasario šešioliktą dieną, švenčiame jau trečią, bet daug linksmiau, daug maloniau, negu kad anuomet praėjusias.

Sulaukus, vos devintos valandos, gatvėse pasirodė iš mokyklų, iš dirbtuvių, iš bažnyčios — demonstracijų grupės su įvairių įvairiausiai plakatais ir ant jų obalsiais. Vėliau pradėjo rikiuotės ir kariuomenės dalys.

Išsirikiavus dalims Šančių Įgulos Adjutantas Leitenantas M. skubiu energingu savo žvilgsniu pamato, tvarko, nurodo ir palydi vieną dalį pro kitą, vieną paskui kitą; ir jos viena paskui kitą su dainomis eina nustatyta jom tvarką į Žaliąjį kalną.

Vos pasibaigus Šančių Įgulai, eina kuopa paskui kuopą ir Panemunės Įgulos dalys. Štai važiuoja artilerija savo orkestro lydima, eina mokomas batalionas; eina 13-as pulkas—eina visi ir dainuoja įvairių įvairiausiai. Girdisi daug melodingų gražių širdį žavinčių dainų dainelių; girdisi žodžių: apie kovą, mergele, žirgą, giružę, laukus, kalnus, upes ir apie viską, kas yra gražu, dora, malonu ir lietuviška, iš Lietuvos gyvenimo. Tai visą matęs, tariau sau žodį: ištikrųjų puiki istorijos diena; ši diena pripildė mano širdį, mano visą dvasią, meilę prie Tėvynės pergausiai: ir aš, kad ir neįgudęs rašto žmogaus, tačiau neiškenčiau—nenutyliau neparašęs kelių žodžių ir nepasakęs: Valio nepriklausoma Lietuva! ir linkiu Tau kitą vasario šešioliktą dieną švesti su visa savo šeimyna ramiai, taikiai ir gražiai.

Todel aš nutariau:

1) apleisti Tamstos viešbutį ir pasiieškoti sau tinkamesnio; taipgi ir pilvelį pripildyti kuo nors tinkamiau;

2) Atminčiai apie mane palieku panską šinelį su visais priedais, taja sąlyga, kad iš jo pasisiūtumet geresnes kelnės, o priedus pasipiove iš mėsytės išsivirtumėte vakarienės, o iš jų kailių kailinius pasitiktumėte...

Manau, jog greit susibankrutysite. O jei norit nesusibankrutyti, tai patariu rinkti nuplyšusius padus.

Apleidžiau jus 20 val.

Prašom pas mus į svečius. Pavaišinsim švinu.

Iki pasimatymo

Tas, kurs savę vadino Viršila Piplys, bet gali vadinti kaip norite.

— Kur kūtė? — suriko viršila ir taip pasiraižė jog rankovė atitrūko.

Kaip išrodė tada lenkų viršila, įsivaizduokit patys.

Nulėkė jis daržinėn, apsižiūrėjo—ne ten pataikė. Šaukia puskarininkį. Bet kur jį sugausi. Jau jis... do liasu!

Įšoko kūtėn, žiūri šinelis. Šinelį ant pečių. Kamgi palikti, vis delto geras daiktas.

O stovėjusis būrys kaimė greit orientavosi, kame artimiausias kelias... do liasu! Kaip mat ir jų čia ne-

buvo. O vyresnysis puskarininkis iš viso būrio surinkęs tik... save vieną, niekam nieko nesakęs irgi išnyko.

Suskambėjo kulkosvaidis arčiau.

Iššoko viršila lauk, pradėjo šaukti būrį: „Panove do kupil“

Tik aidas atsiliepė.

Pasigirdo šautuvų trenksmas. Bet vis dar toli.

Pagalvojo viršila ir prisiminė tą garsų obalsį, su kuriuo kur tik lenkas nebūtų—nežus:

— Panove do liasu!

Ir patraukė ant savo kačergų.

Priminsiu gerbiamiems Skaitytojams, jog vis delto lenkas pasiuvo sau iš šinello galife. O priedų—nesunaudojo...

O Kalpokas atrado savo bėruką. Ar žinot kur? Gi savo kuopoje. Mat, šelmis, kaip drožė nuo lenkų kulku, taip ir atvyko į savo dalį. Ir parsinešė balną.

Kalpokui vis delto prisėjo pamatyti pas save vaišėse lenkų viršilą. Buvo taip jis pavaišintas, jog skatėsi Abraomo įguloje. Ant jo buvo naujai pasiutos kelnės iš paliktojo šinello. Kalpoko patarimas veltai nenuėjo. Apie lietuviškojo pado likimą—nežinau.

(Gales).

Diena prabėgo džiaugsmo ir laimės sukuryj.

9 valandą vakaro, Atsargos batalione buvo atidengiamas kareivių klubas. Klubą įšventino kunigas kapelionas Bulvyčius, vėliau sustojus visiems, bendrai pagiedotas imnas. Imną giedant girdėjosi gražių švelnių išlavintų balsų ir imnas skambėjo, kaip dar Atsargos batalione neskambėjęs...

Vėliau tas pats kapelionas pasakė kalbą: pabrieždamas, kad „tik tai branginama, kas brangiai atseina, tai pigu, kas pigiai“. Palyginus ir mūsų Tėvynės laisvę. Ji mums brangi, kadangi brangiai atsejo. Apie klubo šventę, jo svarbą, jo tikslą pabriežė, kad tik ten kiekvienas galės rasti sau tinkamą, malonią laikui praleisti vietą; tik ten galės draugiškai sueiti vienas su kitu, ten ras dvasinio peno.

Nesant bataliono Vado batalione, Kultūros ir Švietimo Komisijos Pirmininkas bataliono Vado Vyr. Leit. Čeika vardu sveikina visus karius su nepriklausomos Lietuvos vasario šešiolikta švente, linkėdamas daug kloties ir pasisekimo. Taip pat lavintis ir mokytis jau įsteigtame klube. Eina pertrauka; per pertrauką, tas pats Vyr. Leiten. jausmingai deklamavo.

Gerbiamas svečias iš Generalinio Štabo Švietimo dalies p. J. Andziulis padainavo solo „Sveiki Lietuvos piliečiai!“ ir „Eina garsas nuo rubežiaus“. Dar dainavo karys Balčas: „Pamylėjau vakar“ ir „O, kas sodai do sodeliai“.

Pasibaigus pertraukai karys M. Lazauskas pasakė kalbą: pirmiausiai, kad Atsargos batalionas švenčia viena diena dvi šventes t. y. Lietuvos Nepriklausomybės kartu su visa Tauta ir taip pat klubo atidengimą, reikšdamas džiaugsmo tai irgi iškilmingai šventei. Toliau priminė Lietuvos garsų gyvavimą senoje praeityje, kuomet ją valdė garsusis kunigaikštis Vytautas, narsusis Algirdas ir kiti kunigaikščiai; primindamas Lietuvos susijungimą su „broliais“ lenkais per kunig. Jagailą, taip pat kalbėjo apie dabartinį Lietuvos atgijimą, ir apie šias abidvi švenčiamas šventes...

Toliau kalba tas pats svečias p. J. Andziulis. Štai keletas bendrų bruožų iš jo kalbos:

„Šiandien visa Lietuva švenčia didžiai mums brangią 3-jų metų Lietuvos Nepriklausomybės pripažinimo sukaktuvių šventę. Ši šventė primena Lietuvai ir jos piliečiams tuos laikus, kada prieš 3 metus jie tarė: „Šalin vergijos pančiai, nenorim ilgiau mes svetimo jungo nešti, nuo šios dienos mes esam nepriklausomi ir turime laisvai gyventi Nepriklausomoje mūsų tėvynėje Lietuvoje“. Nors mūsų priešai kreivai žiūri į mus tačiau jiems norint mus pulti ir grobti iš mūsų tą sunkiai iškovojamą mūsų Nepriklausomybę,—mes pasiguodę tais mūsų pirmaisiais karžygiais, kurie buvo šios mūsų Nepriklausomybės iškovojimo pirmutinė auka, stojom ir esam pasiryžę ir toliau remti savo kardą į priešų krūtine. Mes girdim, kaip senovėje didieji Lietuvos sūnūs mokėjo ginti savo tėvynę ir jos širdį Vilnių, taip lygiai turime būti pasiryžę ir dabar ją ginti ir jos širdį Vilnių iš priešų „smailių“ nagų atsiimti. Pas mus turi būti tvirta viltis ir vienybė, o tik tada visus mūsų priešus savo pasiryžimu nugalėsime. Be to ši diena Atsargos batalionui yra brangi ir drauge paminėtina, nes šiandien švenčia jis ir bataliono kareivių klubo atidarymo šventę. Gal kai kas, mano, kad klubas yra tuščia žmogui nauda ir bergždžias jo įrengimo tikslas. Bet nei Anaip toll — Klubas kareiviui yra mokykla ir paguoda. Tik čia kareivis gali laisvu laiku, knygų ir laikraščių pasiskaityti, mokslui gi metu, čia bus ir mokykla, kuri nemaža suteiks naudos mūsų kareiviams, o ypač tiems, kurie mūsų valstybei po svetima pažastim esant, neturėjo laimės išmokti net savo pavardės ir vardo pasirašyti. Karei-

viams klubas bus kultūros židlnys. Turėdami gerų norų, mes iš šio klubo nemaža naudos išsinešime ir visus vargus kantriai ištersime. Esu tikras, kad kitų metų sulaukę, mes šią šventę garbingai švėsime dabar mūsų priešų išplėštoje Lietuvos širdyje Vilniuje ir ten užėję ant Gedimino kalno džiaugsmingai ir gaudžiai galėsime užtraukti savo: „Lietuva, tėvynė mūsų“!

Baigdamas to vakaro šventę Vyr. Leit. Čeika kalba apie dabartinę politiką; kalba apie drausmę ir linki geros kloties, gerų pasisekimų mokytis, lavintis ir kultūrintis tame klube ir linki, kad jis ir liktų vieną mokyklos namu. Tuo baigęs atsargos batalione šventę.

Karys M. L.

Iš Kultūros ir Švietimo darbuotės.

Neramus gyvenimo laikas, kuone visose kariuomenės dalyse, o ypač tose, kurios arti priešų pusės, turėjo užmigdyti kultūros ir švietimo darbuotę kareivių tarpe. Čia vieną priešą (bermontininkus) nugalėjus, atsirado pereklė višta, su kuria ilgą laiką mūsų kariuomenei reikėjo atkakliai kovoti. Bet laikui bėgant — gyvenimas šiek tiek pakitėjo.

1920 m. gruodžio ir š. m. sausio mėnesiuose Gen. Št. Literatūros Skyriaus, Švietimo Dalis yra išleidusi visoms kariuomenės dalims porą aplinkraščių (NN 1621—200) į kuriuos iki šiol iš pulkų ir atskirų kariuomenės dalių gauta yra sulyginamai nedaug pranešimų. Pasirodo, kad kai kurios mūsų kariuomenės kultūros ir švietimo komisijos poilsio metu plačiai numato reikalingą kariuomenės tarpe švietimo darbą. Yra dalių, kurių ne visai yra blogos ir pavojingos gyvenimo apyvokos, tačiau į švietimo darbuotę jos žiūri pasyviai. (Sic!).

Laikas yra brangus ir nejuočiam, kaip jis slenka; tad pravartu yra jis tinkamai ir sunaudoti. Tikimasi, kad dalys, kuriose yra kultūros ir švietimo komisijos, — aktyvai pradės tolimesnę savo darbuotę, o dalyse, kuriose švietimo darbas visai yra užmirštas, — būtinai turi būti įkurtos kultūros ir švietimo komisijos ir padaryta užuomazga švietimo srity.

Greitu laiku Gen. Št. Literatūros Skyriaus Švietimo Dalis mano sušaukti visuotiną visų kariuomenės pulkų ir atskirų dalių kultūros ir švietimo komisijų atstovų suvažiavimą, tad būtinai reikalinga, kad kiekviena kariuomenės dalis atsiųstų savo atstovų, kuris galėtų jau parodyti raštu, kas minėtoje dalyje padaryta švietimo darbo srity.

Iš gautųjų iki šiol pranešimų, matoma, kas nudirbta ir kas dirbama švietimo darbe, šiuose pulkuose ir atskirose kariuomenės dalyse:

3-sis pėstininkų D. L. K. Vytauto pulkas.

Trečiam pėstininkų D. L. K. Vytauto pulkui pozicijų lauke esant, — švietimo darbe maža kas nudirbta. Manoma buvo padaryti keletą vakarėlių, pasilinksminimų, bet dėl vietos stokos, reikėjo tenkintis paprasčiausiais šokiais bei žaislais pulko orkestrui griežiant. Atskiroms kuopoms kalėdų metų, buvo surengtos eglaitės. Dabar, laikui pakitėjus į švietimo darbuotę kreipiama daugiau dėmesio. Dažnai kareiviams daromi ypatingi pasikalbėjimai, mokinama jie rašyti, skaityti ir skaitliuoti.

Atsargos batalionas.

1920 m. Gruodžio mėn. 20 d. Atsargos batalione naujai susiorganizavo kultūros ir švietimo komisija

sąstate: pirmininkas—vyr. leitenantas Č e i k a, sekretorius—vyr. rašt. M. L a z a u s k a s. Komisijos užduotis, kiek galint kareivių tarpe skleisti švietimo darbą.

Visupirmiausia sumanyta įsteigti kareiviams knygyną, mokyklą ir klubą. Stoka lėšų! Tam tikslui surengta 9 vakarai, kurie gyno pelno davė 9651 auks. Iš pelnytųjų pinigų, įsteigtas knygynas 300 aptaisyty knygų skaičiuje, kurios kainavo 3500 auks.; be to, knygynan gauta 35 knygos aukomis. Mokyklai įtaisyti — už 510 auksinų nupirkta 200 vadovėlių ir už 313 auksinų rašomosios medžiagos. Darant tolimesnius žygius į kareivių švietimo darbą, su pagalba Butų skyriaus pasisekė įrengti kareivių klubas su baldais, kurio iškilmingas atidarymas įvyko š. m. Vasario mėn. 16 d. 9 val. vak. Klube, yra kareiviams arbatinė, skaitykla, knygynas ir jau pradeda veikti mokykla. Mokykla prieš įrengiant klubą taip pat veikė, tik nevysai patogioje mokyklai vietoje, t. y. N kuopos valgo-mojoje salėje. Mokykloje moko karys Frenkelis Brūno, baigęs gimnaziją. Mokyklai tilpus klube,—mokytojauti pasižadėję trys bataliono karininkai. Mokyklą iki klubo atidarymo dienos kasdien kuopomis po vieną valandą lankė visi bataliono kareiviai. Kareivių analfabetų skaičius—400, menkai išsilavinusių—200 ir daugiau prasilavinusių arti 100 žmonių.

Kalėdų metu bataliono kareiviams surengtas buvo koncertas ir kareiviai nuvesti į kinematografą.

Kiek matyti iš pranešimo, atsargos bataliono kultūros ir švietimo komisija plačiai ėmė rūpintis kareivių švietimu. Pravartu yra, kad užmegstasai darbas nenutrūktų ir ateityje duotų gerų vaisių. Pavyzdingos kloties!

Šakių apskrities Komendantūra.

1920 m. Gruodžio mėn. pabaigoje, iš Literatūros Skyriaus Švietimo Dalies aplinkraščio Nr. 1621 ir Šakių apskrities Komendanto įsakymo, išrinkta Komendantūros kareivių kultūros ir švietimo komisija. Š. m. sausio mėn. 30 d. suruošta vienas vakarėlis. Yra įsteigtas knygynas, kuriame iki šiol randasi 186 skaitymo ir 132 mokslo knygos.

Plačiau apie Šakių apskrities Komendantūros kultūros ir švietimo komisijos darbuotę ir jos sąstatą žinių nėra. Laukiame, nes jau metas labiau išplėsti kareivių tarpe švietimo darbas, kaip pulkų dalyse, taip ir apskričių, miestų ir stočių Komendantūrose.

10 pėstininkų pulkas.

10 pėstin. pulke š. m. sausio mėn. 27 d. įkurta minėto pulko kultūros ir švietimo komisija, į kurią išrinkta: leitenantas J. Matulionis — pirmininku, kapelionas Ž e m a i t i s, vyr. leit. K o s k u l i s, leit. I š k a u s k a s ir grandinis K u p r u s e v i č i u s—nariais. Iš komisijos darbuotės kol kas nieko dar nematyti; jos darbuotė (kiek matoma iš pranešimo) gyvenime nepasirodė. Visa tik pranešta, kad analfabetų 314 žmonių. Bet tikimasi, kad komisijai susidedančiai iš užtenkamo skaičiaus pasiekusių vidurinius (o gal ir aukštesnius) mokslus žmonių, švietimo darbas žymiai pakils ir gali duoti gerų vaisių. Pravartu yra, kad kultūros ir švietimo komisija, dažniau pranešintų Švietimo Daliai apie savo darbuotę. Laukiama!

I Baterija.

I baterija skundžiasi, kad dėl nenormalaus laiko ir vietos stokos, švietimo darbas negali jėiti į normalę vėžies. Baterijoje, kiek žinoma iš kultūros ir švietimo komisijos pirmininko leitenanto Šipelio pranešimo yra tik 9 kariai analfabetai. Neišmokymo priežastis—vėlus jų (karių) baterijon atvykimas ir neramus laikas su „broliais“—lenkais, bet dabar tikisi, kad bus galima ta spraga užtaisyti.

Pageldaujama, nes nė vieno neturi būti mūsų armijoje kareivio-analfabeto. Be to, dažniau pranešinti Švietimo Daliai iš kultūros ir švietimo komisijos darbuotės.

J. A.

Kauno ir Šančių kinai š. m. vasario mėn. 16 dieną.

Š. m. vasario mėn. 16 dieną, Lietuvos Nepriklausomybės pripažinimo 3-jų metų sukaktuvių šventėje, Vyriausiojo Lietuvos Gynimo Komiteto dėka, visi Kauno ir Šančių kinai (kinematografai) nuo 5 iki 11 v. vak. pavesti buvo vien tik kareiviams. Į kiekvieną kiną, išskiriant Šančiuose „Spindulio“ kiną—iš Literatūros Skyriaus paskirti buvo tam tikri tvarkos prižiūrėtojai. Jau nuo 5 val. vak. Kaune, Šančiuose ir Panevėžyje matyti buvo būriai dainuojančių kareivių, kurie savo vadų tvarkoje vedami į kinus. Be to, pastebėta daug kareivių atsilankiusių į kinus be jokios komandos, bet jie elgėsi tvarkiai ir mandagiai. Visuose Kauno kinuose kareiviai laikėsi tvarkos ir vienam seansui pasibaigus, tvarkoje apleisdavo kiną ir išėjusių vietas tvarkiai užimdavo kita kareivių grupė. Šančių „Spindulyje“, kiek pastebėjau, tvarka buvo blogesnė. Žinoma, ne visų kareivių lygus būdas ir ne vienaip visi išauklėti. Visuose Kauno ir Šančių kinuose, kareiviams rodoma buvo gyvos dramos ir komedijos. Kareiviai pakankamai galėjo atsižiūrėti, žinoma, nemaža ir pasijuokti. Be to, kai kuriuose Kauno kinuose, o ypatingai „Olimpo“ kina, į kurį atvykę buvo Karo Mokyklos mokiniai, — drama virsdavo komedija. Čia komingumas reiškesi tuo, jog be rusų kalbų parašytų parašų, buvo ir lietuviški, kurie retas kelintas taisyklingai lietuviškai parašyti; pastebėta, jog dažnai rusų kalba parašyto sakinio prasmė toli skiriasi nuo lietuvių kalba, iš ko nemažai mokiniai galėjo pasijuokti ir pasipiktinti. Matyti, tai mūsų vertėjų „gabumas“, argi jau taisyklingai ir gerai versti ir parašyti nėra galimybės! Gal kinų savininkai nesuskubę komedijos filmų parvežti,—jų vietą nori „tokiomis“ komedijomis užpildyti? Kinų savininkams yra neleistinas toks mūsų kalbos kraipymas ir jos darymas. Jei kinų savininkai sugeba vienu arba keliais auksiniais pakelti kinų bilieto kainą,—tuo labiau turi pasirūpinti, kad ir parašai mūsų lietuvių kalbon tinkamai būtų versti ir parašyti, nes dabar: nei „Dievui ramstis nei velniui pagaukštis!“ Negana to, dažnai pasitaiko pastebėti tai, jog paskaites lietuviškai parašytąjį sakinį—minties nesugaudai; tada skubiai griebiesi skaityti viršuje parašytą rusiškai, bet jau vėlu. Laimė, jei dar trumpas sakinys!.. Taip keletą auksinų užmokėjęs, akis patampęs ir nieko nesupratęs — išdūlini iš „komingojo“ kino ten, iš kur atėjai...

J. Paežerietis

Lietuvos visuomenei ir kareiviams LAIŠKAS.

Mes lietuviai, karo metu ištremti į Rusiją, likimo atskirti nuo savo brolių, pakliuvę į bolševikų „rojų“, šiandien netikėtai sutikome keletą Lietuvos piliečių grįžtančių į savo tėvynę, su didžiausiu skausmu ir drauge linksmybe lydėdami juos, įteikiame jiems laišką, aprašydami savo vargus ir jeigu šis laiškas laimingai pakliūs į lietuvių rankas ir jei jis tikrai myli savo brolius, prašome jį išspausdinti visuose Lietuvos laikraščiuose.

Kad nors kiek plačiau aprašius visą Rusijos gyvenimą, žinoma viskas netilptų į didžiausią knygą, taigi šiame laiške mes stengsimės viską atvaizdinti nors paviršutiniai. Pirmoje vietoje, žinoma, badas, teroras, bedievybė, paleistuvybė (gal didesnė kaip Sodomo Gomoro laiku), maras (liga) ir vargų vargas, kokio dar jokia šalis nematė.

Kai kas gal stebėsis, kad šalis, kuri visam pasauliui pristatydavo duonos—badauja. Žinoma, kad duonos būtų ir užtekėtų, kad ne komunizmas. Viena, kad ūkininkai nesėja laukų, nes iš jų viską rekvizuoja, ir už rekvizuotus produktus, moka niekus, ūkininkams nieko neduoda; tokiu būdu ūkininkas pasėja tiek duonos, kiek jam pačiam reikalinga, nes kam gi jis dykai dirbs ir penės komisarų, kurių ūkininkas labiau už viską pasaulį nekenčia. Žinoma, komisarai ūkininkus verčia sėti laukus, o rudenį eina per kaimus su raudonarmiečių gaujomis, daugiausiai iš žydų, (nes rusais nepasitiki) daryti rekvizicijų, ūkininkai viską sukasa į žemes, arba dažnai priešinasi, pakyla didžiausios kautynės, kitą kartą sukyla net ištisi apskričiai, tada atvyksta daugiau komunistų susidedančių iš žydų, kiniečių ir, apskritai, svetimtaučių, pastatę artileriją sunaikina kaimus, visus vyrus iššaudo, moteris ir mergeles išniekina, ir vėl viskas ramu. Mums teko būti Chersono gubernijoje po numalšinimo. Visa atrodė, kaip po maro arba po laukinių totorių ordų užpuolimų. Žmonės po visų baisenybių rodėsi lyg pamišę: vieni šaukėsi Dievo, kiti keikė, piktžodžiavo; visur degėsi, lavonai su nuplėštais rūbais po kelias savaites nelaidoti. Mums ir dabar priminus tą reginį nenoromis ašara trykšta ir šiurpuliai krečia. Vis tai daroma būk tai darbininkų laisvės vardu.

Žinoma, jeigu kaimas duonos neduoda, tai ir miestas badauja, darbininkai visi privalo dirbti paskirtą darbą ir laiką, dažniausiai dirbama po 12 ir daugiau valandų. Užmokesnį, ir duonos gauna kiek komisarų malonė, o paprašius kuriam nors daugiau, skelbia jį kontrrevoliucionieriumi ir tuojau šaudo. Tiesa, nevisai blogai gyvena komunistai ir žydai, nes jie užima visas įstaigas, per jų rankas eina maistas, jie visi vagia ir net produktų spekuliaciją veda. Visokių įstaigų priviso, kaip grybų, kurių pavadinimų, rodosi, nežino nė patys komisarai. Jeigu žmogus turi kurį nors reikalą, tai turi apeiti didžiausią kelionę ir galop nieko nepeši. Taip, pavyzdžiui, vienam reikėjo vinių tvorai pataisyti, pirmiausiai parašė prašymą į liaudies Ūkio Komisariatą, jį ten, jį pasiuntė į technikos skyrių, paskui pas kontrolių, galop į sandėlį, kur vinių visai nebuvo, ir žmogus nieko nepešęs tik sugaišo 6 dienas. Žinoma, prie tokios tvarkos niekas niekur nesikreipia, ir stengiasi visi gauti iš po skverno. Visų įstaigų tarnautojai žydai, žydės, latviai, labai retai rusai. Jeigu rusų caro laikais visur buvai vergas ir už kokį nors žodį prieš „načalstvą“ lengvai pakliūdavai į kalėjimą, tai dabar dar blogiau, nes už vieną žodį prieš komisarą tuojau sušaudo.

Dirbantieji valdžios darbus (ne valdžios darbų beveik ir nėra) gauna „pajok“, iš kurio pusbadžiai gali gyventi, bet negalintieji dirbti, žūsta iš bado. Moteris, mergelės parsiduoda, kad kaip nors tik pramitus. Dažnai tevas savo dukteris verčia paleistuvauti. Lyties ligos taip išsiplatino, kad jomis serga visi suaugę, kovoti nėra kam ir galimybės nėra, nes nėra vaistų. Priviligiruoti komunistai gyvenantieji sulyginant buržuizškai patenkinti savo gyvuliškiems jausmams nebesitenkina miesto jų pačių ištvirkintomis moterimis ir mergomis, bet renka mergeles iš kaimų, būk tai priverstiniams darbams, ir varu verčia paleistuvauti ir dar ligomis užkrečia. Ir taip kaimiečiai tėvai patys veža į miestą savo dukreles tikrai jau žinodami, kad dukrelė grįš išniekinta ir sirgdama.

Bažnyčios, cerkvės beveik visur uždarytos, nes šventikus, kunigus iššaudė, kai kurie išbėgiojo. Kas buvo šventa ir dora—pamynė po kojų, išjuokė. Jeigu dar prieš karą rusai buvo linkę prie paleistuvystės, tai dabar jau visai gyvuliškai gyvena. Suseina, pagyvena, pasimeta, vėl suseina ir vėl pasimeta, ir kas bus atei-tyje, nes be doros pražus šeimyna ir drauge tauta.

Ligos plėtojasi juo toliau juo labiau, labiausiai tymai, raupai, cholera ir net čuma. Gyvullai kai kuriose vietose visi iškrito nuo gyvulių maro.

Mes neberandame žodžių visoms baisenybėms aprašyti. Vienu žodžiu vargas, vargas gyventi čia ir tuo labiau lietuviams, nes mes žinome, kad Lietuvoje visi laisvi ir sotūs, nors bolševikai savo laikraščiuose ir rašo, kad Lietuvoje buržujai smaugia darbininkus ir kareivius ir kad darbininkai ir kareiviai komunistų veda mi būtina greitai prisidėsią prie Rusijos darbininkų. Bet mes netikime, kad taip ištikrųjų yra. Mes manome, kad Lietuvos darbininkus papirkti komisarų tarnai apgaudinėja, skelbdami jiems apie savo rojų. O jei ištikrųjų manoma yra, kad įsteigus bolševikų rojų bus geriau, tai dar kol ne vėlu, tuč tuojau tegu pasiunčia į Rusiją keletą ištikimiausių iš darbininkų ir kareivių savo draugų ir jei pastarieji sugrįžę pasakys, kad tikrai Rusijoje yra ir galima bus kam nors darbininkų gyventi žmoniškai, tai mes sugrįžę į Lietuvą visi, kurie rašome šį laišką, atsiduodame darbininkų ir kareivių teismui, kaip melagiai ir apgavikai. Na, o jeigu patvirtins tai, ką mes rašome, tai tegul nieko nelaukdami tuč tuojau sugaudo visus tuos, kurie nori įsteigti Lietuvoje bolševikų „rojų“ ir pasielgia su jais be jokio pasigailėjimo, kaip bolševikai daro Rusijoje su kontrrevoliucionieriais, kurių jau sušaudyta be jokios kaltės ir teismo šimtai tūkstančių.

Galų gale mes lietuviai prašome, kad iš sutarties su bolševikų valdžia mus pasirūpintų sugrąžinti į Lietuvą, nes bolševikai visokiais būdais mumis trukdo ir neišleidžia, ir mes sugrįžę į savo tėvynę už jos laisvę ir nepriklausomybę pasižadame visas jegas ir gyvastį paaukoti.

N stoties Geležinkelio tarnautojai.
(pavardžių negalime pasirašyti, nes sužinoję apie tai komisarai mus žvėriškai nužudytų).

Kas klausia, tas neklęsta.

Kls.

Malonėkite paaiškinti šį dalyką. Skaitant laikraščiuos girdėtis, jog rytinėj Lietuvos daly bus viena iš dviejų: ar tai balsavimai į Vilniaus Seimą ar plebiscitas. Be to dar girdėtis, jog balsavime yra leista dalyvauti netik vietiniams Želigovskio bernams, bet ir atvestiems iš gilumos Lenkijos.

Taigi kadangi esu iš minėtos sryties, labai domiuosi tos sryties likimu. Drįstu klausiti jus: koks yra mūsų valdžios nusistatymas del dalyvavimo balsavimo karių dabartiniu laiku tarnaujančių Lietuvos armijoje iš minėtos sryties.

Ir kaip patekti reikalui atsitikus balsavimui į tą sritį.

A. P a u k š t i s.

Ats.

Balsavimo į Vilniaus „Seimą“ nebus; jeigu ir būtų buvę, tai mes jo nepripažįstame ir jame nedalyvautume, del plebiscito taip pat dar nėra nieko tikrai kažin ar jis Vilniuje bus?

R e d.

Kls.

Raštininkavau jau penkiuos mėnesius, ir gerai žinau raštininko pareigas. Noriu būti karo valdininkas.

Karo valdininkų kvotos programos galiu išlaikyti kvotimus.

Tik neturiu mokslo cenzo 4-ly kl. Ar galiu būti karo valdininkas ir kada bus kvotimai?

Raštininkas S. K.

Ats.

Reikia išlaikyti egzamenas iš 4 klasių prie gimnazijų. Šiais metais egzaminai karo valdininkams skiriami: kovo 15 d., birželio 15 d., rugsėjo 15 d. ir gruodžio 15 d.

Red.

Kla.

Kadangi mes rašom neapmokamus laiškus, su da-
nes antspauda, per karo lauko paštą, ar reikia pri-
mokėti juos atsimant, iš privatinų įstaigų?

K. Butkevičius.

Ats.

Reikia.

Red.

Žinios.

Lietuvoje.

Vasario 16 d. sveikinimai. Del Lietuvos Nepriklausomybės šventės Užsienių Reikalų ministerija gavo vasario 16 d. šiuos sveikinimus:

1) iš Rygos Latvių Užsienių Reikalų Ministerio Mejerovičiaus;

2) iš Talino Estų Užsienių Reikalų Ministerio Pilpo;

3) iš Rygos Suomų Atstovo Lietuvai Sylvandero;

4) iš Rygos Prancūzų Komisarų Pabaltijūrio valstybėms grafo de Sartiges;

5) iš Elsinkų Suomų Profesorų Niemi ir Marganavičiaus.

Vilniaus lenkų rūpesniai. Vilniaus lenkų vardu Mickevičius ir Kaminskis išvažiavo į Varšuvą prašyti prijungti Vilnių Lenkams, o Burhartas ir Russeckis nuvyko į Paryžių prašyti „Vidurinės Lietuvos“ „lietuvių“ vardu Lietuvos unijos su Lenkais.

Greitu laiku generolą Želigovskį pakelsiąs generolas Šeptickis.

Lenkai stiprinasi Vilniuje. Vasario 10 d. išėjo iš Vilniaus į Lentvarį 5 vagonai su kariuomene, ginklais ir amunicija, 2 patrankos ir 5 kulkosvaidžiai. Vasario 9 d. išėjo į Širvintus Gardino pulkas, 1 patranka, 3 kulkosvaidžiai. Vilniun atvyko Naugardėlio pulkas. Ruošiasi vėl pradėti kovas. Nenorinčius eiti, naktimis gauda slapta ir veža į pulkus. Lenkai nusistatę arba imti Kauną arba apieiti Vilnių. Lenkai rengėsi vasario 16 d. pulki mūsų kariuomenę. Viskas rengiama slapta. Pirma nuvežami į frontą ginklai vėliau tik eina kariuomenė. Iš Vilniaus gabenama į Varšuvą mašinos, geležis ir kitas turtas.

„Vidurinė Lietuva“ nyksta. Lenkai mano prijungti Lietuvą dalimis. Dabar paėmė Lydos apskritį ir įvedė Lenkų administraciją. Toliau prijungiami Valožynas, Svencionų apskrities dalis ir kiti „Vidurinės Lietuvos“ plotai. Vilnius busiąs prijungtas paskutinis, nors Lenkų valvada bus Vilniuje ir anksčiau.

Vilniaus lietuvių gimnazistų byla. Sulmtų lietuvių gimnazistų bylą, karo teismo prokuroras grąžino karo tardytojui.

Kunigaikštis susirūpino. Užsienių Reikalų ministerija gavo Lenkų Užsienių Reikalų ministerio kunigaikščio Sapiegos notą, kurioje jis susirūpinęs

klausia, ar tiesa, kad Lietuvos valdžia nutarė konfliktuoti dvarus tų dvarininkų, kurie dėl įvalrių priežasčių pabėgo į Lenkiją, arba, kaip kunigaikštis Sapiega išsitarė, Lenkijos valdinių. Mūsų Užsienių Reikalų ministerija nusluntė raminančią notą, kad tokio nutarimo nebuvo.

Mūsų dvarininkai nerimauja dėl savo dvarų, jaučia, matyti, katė pieną paliejusi. Tuo labiau, kad Lenkuose dezertyrų turtas konfiskuojamas.

Užsieny.

Rusų „demokratų“ norai. Kerenskis besikalbėdamas su vieno laikraščio bendradarbiu, išsitaręs, kad sąjunga Rusų su Latvija, Estonija ir gal su Kauno Lietuva esanti istorijos būtenybe. Ukrainos ir gudų klausimo nėra. Tik Rusų steigiamasis seimas galys išrišti jų klausimą. Nesą Rusijos be Ukrainos ir priešingai, Vilnius ir Lvovas linkstą į Lenkiją, Minskas į Rusiją.

Taip galvoja ir kalba rusai, net ir vadinamieji demokratai, kaip Kerenskis.

Iš lenkų seimo. Vasario 4 d. Lenkų seimas priėmė konstitucijos straipsnį, iš kurio lenkų prezidentas gali būti tikrai lenkas katalikas ir karo metu prezidentas negali būti vyriausiuoju karo vadu. Paskutinis nutarimas, matyti, krepliamas prieš Pilsudskį.

Socialistų pasiūlymas uždrausti samdinių darbą lig 15 metų ir naktinį moterų darbą daugumos narių atmetas.

Lenkų darbininkai ir ponai. Lenkų darbininkai Lodzijoje sruelkuoja. Geležinkelių darbininkai būvę nusiuntę delegacija pas Susisieklmo ministerį, bet tas atsisakęs dargi kalbėtis su jais.

Poznančius prieš Lenkus. Kaip praneša lenkų laikraščiai, Poznančiaus ir Pajūrio atstovai nurodę lenkų valdžiai, kad Poznančius ir Pajūris priešingi susijungimui su Lenkija ir reikalavo Pajūrio ir Poznančiaus ministerijų netiktai nenaikinti, bet dar labiau išplėsti.

Del Šveicarų nutarimo. Šveicarų parlamentas pranešė Prancūzų pasiuntinybei Berne neatšauksiąs savo nusprendimo neleisti tarptautinės kariuomenės į Vilnių plebiscito vykdytų.

Užsienių spauda.

Latvių spauda labai gailisi, kad Santarvė nepripažino Lietuvos kartu su Latviais ir Estais. Įdomus labai „Latvijas Kareivio“ straipsnis vardu „Lietuva ir de jure“. Jis rašo, kad Estų ir Latvių interesai būtinai reikalauja, kad ir Lietuva būtų pripažinta, ir kad jie turi visaip stengtis, kad Santarvė ir Lietuvą pripažintų.

Prancūzų spauda paskutiniu laiku labai mažai tesidomi Lietuva ir jos gyvenimu. Retai kada pasirodo kokia žinia iš Varšuvos su nurodymu, kad „plebiscitas“ Vilniuje turi būti ir daugiau nieko.

Lenkų „Robotnik“ skundžiasi, kad Poznančiuje drausmė armijoje nepaprastai auganti. Del taškello ant batų, sagos ištrūkimo arba durų neuždarymo kareivis esąs baudžiamas 7 valandomis arešto. Taip pat grasdami areštu verčią kareivius skaityti tikrai lenkų valdžios laikraščius. Melstis reikia visiems po 4 kartus per dieną. Sekmadieniais būtinai visiems reikia klausyti mišių.

Lenkų «Kurjer Warszawski» praneša, kad valdžia negalinti suteikti Rytų Galicijos valstiečiams grūdų vasaroju. Laikraštis pataria, kad išvengus pavojaus, išrašyti tuojau didelį transportą grūdų iš Kanados.

Pirkty šuo mėsa, tik pinigų nėra.

Oficialinė dalis.

Apdovanojami 1-os rūšies „Vyties Križium“ atsižymėję mūšiuose su priešų:

2-jo laipsnio:

1 p. D.L.K. Gedimino p. eilinis Vaikutis Alfonsas,

1-jo laipsnio:

1-os P. Divizijos Pulk. I. Adamkavičius Edvardas,

V. It. Št. adj. Pundzevičius Stasys,

9 p. D.L.K. Kelstučio p. Kapt. Remeža Karolis,

9 p. L. K. Vytenio p. Leiten. Gužas Petras,

„ Leiten. Trimaka Stasys,

„ Leiten. Micevičius Vaclovas.

„ Leiten. Motozas Antanas,

„ Jonuškevičius Česlovas,

10 p. Mariampolės p. Vyr. It. Krikščiūnas Mečius,

Vyr. It. Kazlauskas Viktoras,

1-jo reitelių pulko Leiten. Šilas Aleksas,

2-jo reitelių pulko „ Račiūnas Leonas,

1 artilerijos brigados Leiten. Povilaitis Pranas,

(B. d.)

Redakcijos atsakymai.

Antupių Juozui. Tamstos eilėraštis paskirtas žuvusiam kar. R., nors rodo patriotinių jausmų, bet silpnai sueiliuotas ir spausdinti netinka.

Būrininkui. Tamstos žygio prieš lenkus aprašymas, nors parodo Tamstą kaip tikrą gerą lietuvi-kareivį, bet neduoda nieko įdomaus platesnei karių visuomenei, todėl nespauzdinsime.

Neamdytam Lietuviui. Tamstos rašinėlyje «Į brolius—kareivius» pakeltas labai reikalingas klausimas, tik taip išdėstyta, kad visai netinka spausdinti. Ne mūsų dalykas skelbti mirusių nuo lyties ligų pavardes.

Jonui Žengei. Tamstos eilėraštis dėl savo pasimizmo netinka į „Kari“.

Jonui Raubai. Tamstos klausimo nesupratome.

Kareiviui. „Kova“ netinka. Reikia pasimokyti kalbos, pasiskaityti poetų, išmokti eiliadėčio taisyklių (teorijos). „Pavasaris“—netinka. „Kulkosvaidinkai“—sekama jau spausdintas eilėraštis. Forma netaisyklinga. „Merguzėlė“ netinka.

Suvytusiai Metai. Netinka.

Kudarui. «Piktoji gyvenamė» visai netinka ir neįdomi. Kiti rašinėliai kiek geresni, bet bereikalo taip ilgi ir nuobodūs. Reikia stengtis rašyti kuo trumpiausiai. Be to dar Tamstai reikia pasimokyti lietuvių kalbos ir pasiskaityti kitų geresnių rašytojų.

Karžygiui Savanoriui. Gražios mintys «Karžygiuose» ir «Su priešų», bet nemoki Tamsta jų eilėraščių išreikšti.

Kiršnovės Vabalui. Tamstos „eilutės“ visai ne eilėraščiai—netinka.

J. Bubinui. Eilėraštis netinka, nes sunku patalstyti.

Skubinkite užsisakyti

1921 metams

„KARI“

Jis nušviečia mūsų armijos gyvenimą ir darbuotę.

Jis duoda daug naudingų patarimų kariuomenės reikaluose.

Jis suteikia žinių apie kitų valstybių armijas.

Jis parodo mūsų priešų karines pajėgas ir ieško kelių joms nugalėti.

Jis neša kareiviams mokslą, duoda jiems dailės raštų.

Todel kiekvienas pilietis, kovojąs dėl Lietuvos nepriklausomybės, privalo skaityti „KARI“.

Visur reikalaukit arba
patys išsirašykit
PAVEIKSLUOTĄ LAIKRAŠTĮ

ATSPINDŽIAI

Juose paveikslais nušviečiama:

- 1) armijos gyvenimas ir veikimas,
- 2) svarbesni Valstybės gyvenimo atsitikimai,
- 3) Lietuvos ir kitų kraštų gamta.

Be to, ten rasit ir gerėsių dailės raštų.

KAINA: metams (12 Nr.) 35 auks., vienam numeriui 4 auks.

ADRESAS: Kaunas, Generalis Stabas, „ATSPINDŽIŲ“ Administracijai.

Leidžia G. Št. Literatūros skyrius.

Redaguoja Periodinių raštų Redakcija.

Lietuvos Valstybės spaustuve. Kaunas, Totorių gatvė Nr. 14.

89. 391018